

Nghĩa Đàn **XÂY DỰNG VÀ PHÁT TRIỂN THƯƠNG HIỆU NÔNG SẢN**

■ Phạm Khôi

Nghĩa Đàn nằm ở phía Tây Bắc tỉnh Nghệ An, thuộc vùng kinh tế Phú Quý, là huyện có diện tích đất đỏ bazan màu mỡ lớn nhất miền Bắc, có nhiều điều kiện thuận lợi cho phát triển các loại cây trồng, vật nuôi mũi nhọn của tỉnh, thực hành nông nghiệp công nghệ cao, hữu cơ bền vững. Huyện Nghĩa Đàn đã và đang có nhiều giải pháp xây dựng, phát triển các thương hiệu nông sản, nhằm đánh thức vùng đất tiềm năng này.

Hiện trạng xây dựng và phát triển thương hiệu nông sản ở Nghĩa Đàn

Nghĩa Đàn là huyện có nhiều điều kiện thuận lợi để xây dựng và phát triển các thương hiệu nông sản, góp phần phát triển kinh tế - xã hội của địa phương. Huyện được xác định là trung tâm của vùng nông nghiệp ứng dụng công nghệ cao theo Nghị quyết số 26 của Bộ

Chính trị ngày 30/7/2013 về phương hướng nhiệm vụ phát triển tỉnh Nghệ An đến năm 2020. UBND tỉnh, Sở KH&CN Nghệ An và các sở, ngành có liên quan đã có nhiều chính sách khuyến khích, tạo điều kiện cho việc xây dựng thương hiệu và các chính sách khuyến khích phát

triển nông nghiệp của huyện Nghĩa Đàn. Bên cạnh đó, bà con nông dân, các doanh nghiệp, hợp tác xã sản xuất, chế biến, tiêu thụ nông sản của huyện có nhu cầu xây dựng nhãn mác thương hiệu để bảo hộ sản phẩm do mình làm ra. Từ thực tế thuận lợi đó, huyện Nghĩa Đàn đã có hướng đi mới trong sản xuất nông nghiệp, tập trung phát triển các loại cây ăn quả mang lại giá trị kinh tế, thu nhập cao cho nông dân.

Đến nay, trên địa bàn huyện Nghĩa Đàn đã có nhiều mô hình phát triển sản xuất nông lâm nghiệp, chế biến nông sản, công nghệ mới, xây dựng, quảng bá các sản phẩm đặc trưng của địa phương, nhiều sản phẩm phát triển được thị trường chấp nhận và có khả năng mở rộng như: ổi, bơ, cam, quýt, dầu sò, mật ong, mật mía, đường phèn, đường phèn, tinh bột nghệ... Gần đây, Nghĩa Đàn được chọn là nơi để thực hiện dự án chăn nuôi bò sữa tập trung, quy mô công nghiệp lớn nhất cả nước cả về tổng đàn và đầu tư công nghệ cao trong chăn nuôi, sản xuất nguyên liệu cũng như trong chế biến sữa. Các thương hiệu nông sản của huyện Nghĩa Đàn được chú trọng xây dựng và phát triển thông qua việc xây dựng nhãn hiệu, cụ thể:

- Nhãn hiệu tập thể, gồm: Sản phẩm “Mật mía làng Găng” đã được Cục Sở hữu trí tuệ cấp chứng nhận nhãn hiệu tại Quyết định số 2853/QĐ-SHTT ngày 11/1/2019. Sản phẩm “Bơ Nghĩa Đàn” đã được Cục Sở hữu trí tuệ cấp chứng nhận nhãn hiệu tại Quyết định số 34651/QĐ-SHTT ngày 7/5/2019.

- Nhãn hiệu thông thường, gồm: “Bưởi ruột hồng Hương Quang”: là nhãn hiệu do bà Nguyễn Thị Hương tại địa chỉ xóm Trung Tâm, xã Nghĩa Hiếu, huyện Nghĩa Đàn, tỉnh Nghệ An sở hữu. “Dầu sò Việt An”: là nhãn hiệu do hộ gia đình bà Bùi Thị Thanh tại địa chỉ xóm Bình Minh, xã Nghĩa Lộc, huyện Nghĩa Đàn đã nộp hồ sơ tại Cục Sở hữu trí tuệ.

- Chỉ dẫn địa lý “cam Vinh”: đã được Bộ KH&CN công nhận chỉ dẫn địa lý từ ngày 17/11/2010 với 5 xã của huyện Nghĩa Đàn nằm trong chỉ dẫn địa lý bao gồm: Nghĩa Hiếu, Nghĩa Hồng, Nghĩa Sơn, Nghĩa Lâm, Nghĩa Bình và đã được mở rộng thêm 4 xã bao gồm: Nghĩa Long, Nghĩa Lộc, Nghĩa Tân, Nghĩa Liên (theo Quyết định số 5044/QĐ-SHTT ngày 16/10/2019

của Cục Sở hữu trí tuệ).

- Nhãn hiệu do doanh nghiệp quản lý: Rau quả tươi sạch FVF, TH Organic là nhãn hiệu do Công ty cổ phần sản xuất và cung ứng rau quả sạch quốc tế sở hữu. Trong thời gian vừa qua đã khẳng định trở thành thương hiệu mạnh, tạo được chỗ đứng trên thị trường bởi quá trình sản xuất sạch, sản phẩm đạt tiêu chuẩn hữu cơ.

Một số thương hiệu nông sản của Nghĩa Đàn

Cùng với việc các cấp chính quyền chú trọng, định hướng xây dựng, phát triển thương hiệu nông sản thông qua xây dựng nhãn hiệu, đến nay nhiều sản phẩm của Nghĩa Đàn đã dần khẳng định được chỗ đứng trên thị trường.

Điển hình như cây bơ cho hiệu quả kinh tế cao, đang được nông dân huyện Nghĩa Đàn nhân ra diện rộng. Nghĩa Đàn có điều kiện thời tiết, thổ nhưỡng thuận lợi cho phát triển cây bơ. Theo đánh giá của các nhà khoa học Việt Nam, môi trường của huyện Nghĩa Đàn phù hợp với sự phát triển cây bơ, trong đó có 4 giống bơ chính là bơ chính TA1, Booth 7, TA 40, Rit (đây là những giống bơ uy tín của Viện Di truyền học Quốc gia). Trong 4 giống bơ này, giống bơ Booth 7 hiện nay đang được trồng trên đất Nghĩa Đàn và cho hiệu quả kinh tế cao. Để xây dựng thương hiệu bơ Nghĩa Đàn, huyện Nghĩa Đàn có nhiều phiên làm việc với nhà khoa học, nhà đầu tư, khảo sát tại ba xã Nghĩa Phú, Nghĩa Bình, Nghĩa Sơn. Qua khảo sát, các chuyên gia đánh giá cao việc phát triển cây bơ trên đất Nghĩa Đàn có tính khả thi. Mỗi kilogam bơ chín muộm giá từ 60.000-65.000 đồng. Tính trung bình mỗi gốc bơ cho thu nhập từ 1-2 triệu đồng, mỗi ha cho vài trăm triệu

Một số thương hiệu nông sản của huyện Nghĩa Đàn:

Ôi lê Nghĩa Đàn

Bơ Nghĩa Đàn

Mật mía làng Găng

đồng. Hiện nay, huyện Nghĩa Đàn xác định cây bơ là một cây chủ lực mới trên đất cùng với cây cam, ôi. Để xây dựng thương hiệu bơ Nghĩa Đàn, huyện đã xây dựng quy hoạch thêm các diện tích trồng bơ theo hướng tập trung, tăng cường sự liên kết 4 nhà để đầu ra sản phẩm đảm bảo, phối hợp với các nhà khoa học để đưa một số giống bơ mới vào trồng thâm canh theo quy trình VietGAP từ khâu chọn giống, khâu làm đất, kỹ thuật chăm sóc theo quy trình sạch, xây dựng thương hiệu bơ Nghĩa Đàn gắn với thị trường tiêu thụ.

Bên cạnh cây bơ thì cây ôi cũng là một trong những sản phẩm nông sản chủ lực có tiếng của huyện Nghĩa Đàn. Ôi lê trồng ở Nghĩa Đàn được người tiêu dùng ưa chuộng bởi trái to, da láng mịn, ít hạt, vị ngọt đậm đà hơn ôi trồng ở những vùng khác. Theo ông Lê Xuân Định - Hợp tác xã dịch vụ Nông nghiệp 19-5, ngay cả trong huyện Nghĩa Đàn, cũng chỉ có một số khu vực tập trung chủ yếu ở 2 xã Nghĩa Sơn và Nghĩa Lâm có đá son vàng với hàm lượng kali trong đất cao là phù hợp với sự phát triển của cây ôi lê nhất. Ôi là giống cây canh tác không phức tạp, thời gian sinh trưởng ngắn, ít sâu bệnh và cho thu hoạch quanh năm. Hợp tác xã dịch vụ Nông nghiệp 19-5 tại huyện Nghĩa Đàn hiện đang có 35 thành viên với khoảng 35ha đất chuyên canh theo tiêu chuẩn VietGAP để đảm bảo chất lượng khi cung cấp tới các kênh phân phối như siêu thị, cửa hàng nông sản sạch tại thành phố Vinh và các vùng lân cận. Giá ôi bán tại vườn dao động từ 25.000-30.000 đồng/kg, sau khi dán tem truy xuất nguồn gốc, giá mỗi kg ôi tăng lên từ 2.000-5.000 đồng/kg. Việc dán tem truy xuất nguồn gốc đã giúp người

tiêu dùng yên tâm mua được ổi Nghĩa Đàn chính hiệu, và là một trong những bước để xây dựng thương hiệu ổi, đưa nông sản này trở thành sản phẩm hàng hóa đặc trưng của đất Phủ Quỳ. Ổi được dán tem vào được nhiều siêu thị lớn, tăng giá trị cũng như sản lượng tiêu thụ. Từ cây ổi, người dân có thu nhập từ 200-300 triệu đồng/ha/năm.

Hay sản phẩm mật mía làng Găng, xã Nghĩa Hưng, huyện Nghĩa Đàn từ lâu nức tiếng xa gần bởi hương vị thơm ngon, sánh mịn. Sau khi được bảo hộ nhãn hiệu tập thể, thì từ việc duy trì nghề ép mật truyền thống, đời sống của người dân ở nơi đây ngày càng nâng lên. Làng mật mía Găng của xã Nghĩa Hưng là làng nghề truyền thống có từ lâu đời. Bắt đầu từ cuối tháng 10 đầu tháng 11 là thời điểm gia đình nào cũng đốt lửa, nấu mật mía từ sáng đến tối. Nấu mật mía nhìn đơn giản nhưng trải qua rất nhiều công đoạn, từ thu thập nguyên liệu từ ngoài ruộng, đến tuốt vỏ, ép nước mía, nấu và chất lọc mật. Mỗi năm, mỗi gia đình của làng nghề trung bình bán khoảng 45-50 thùng mật, mỗi thùng giá khoảng 3 triệu đồng, mỗi mùa cho thu nhập khoảng từ 100-150 triệu đồng. Mật làm ra đến đâu bán hết đến đó.

Giải pháp phát triển

Các thương hiệu nông sản đang dần được thị trường đón nhận và tiêu dùng rộng rãi thực sự là những tín hiệu vui đối với chính quyền cũng như người nông dân Nghĩa Đàn. Tuy nhiên, thực tế vẫn còn tồn tại những khó khăn, vướng mắc trong quá trình tham gia vào chuỗi giá trị, xây dựng thương hiệu sản phẩm như: Huyện Nghĩa Đàn chưa có quy hoạch cụ thể cho từng vùng sản xuất tương ứng với từng loại nông sản. Khối lượng các loại nông sản Nghĩa Đàn còn ít, chất lượng chưa đồng đều. Chưa có các hợp đồng bền vững theo chuỗi giá trị giữa người sản xuất với các đơn vị chế biến, tiêu thụ nông sản, do đó không quản lý được chất lượng và khối lượng sản phẩm đầu vào. Công nghệ chế biến và bảo quản nông sản còn lạc hậu, sản phẩm chế biến chất lượng chưa cao. Các sản phẩm nông sản đặc trưng của huyện Nghĩa Đàn chưa nằm trong danh mục sản phẩm OCOP của Nghệ An.

Thực tế trên cần có những giải pháp, định hướng phát triển đúng đắn, hợp lý, cụ thể: Cần có sự quan tâm hỗ trợ của các cấp, ngành để có nhiều sản phẩm của huyện Nghĩa Đàn nằm trong danh mục OCOP của tỉnh trong thời gian tới. Huyện Nghĩa Đàn cần xây dựng quy hoạch vùng sản xuất nông sản hàng hóa quy mô lớn, chất lượng cao, bền vững; xây dựng quy chế quản lý thống nhất nhãn hiệu tập thể, nhãn hiệu chứng nhận đối với các nông sản trên địa bàn huyện; cần có sự liên kết chặt chẽ giữa 4 nhà: nhà sản xuất, nhà quản lý, nhà khoa học với các hợp tác xã, doanh nghiệp; tăng cường sự hướng dẫn, hỗ trợ của các cơ quan chuyên ngành của nhà nước về kỹ thuật, kinh phí trong việc xây dựng, đăng ký thương hiệu sản phẩm; áp dụng các tiêu chuẩn tiên tiến: VietGap, GlobalGap, ứng dụng các tiến bộ khoa học kỹ thuật vào sản xuất, chế biến để nâng cao chất lượng, giá trị sản phẩm; phát triển các sản phẩm nông sản đặc trưng gắn với du lịch: xây dựng các tour du lịch sinh thái gắn với thâm nhập thực tế sản xuất tại các trang trại, làng nghề. Các sản phẩm nông sản đặc trưng của huyện Nghĩa Đàn cần được ưu tiên xây dựng thương hiệu trong thời gian tới là: Nhãn hiệu chứng nhận gồm Ổi Nghĩa Đàn, Mật mía Nghĩa Đàn, Tinh bột nghệ Nghĩa Đàn; Nhãn hiệu tập thể gồm Gà thảo dược Nghĩa Hưng, Quýt Nghĩa Đàn, Đường phen làng Găng, Đường phen làng Găng. Song song với xây dựng thương hiệu thì vấn đề xây dựng hệ thống thông tin quản lý chất lượng nông sản huyện Nghĩa Đàn: thực hiện gắn tem truy xuất nguồn gốc cho tất cả các nông sản đặc trưng sau khi đăng ký thương hiệu cũng cần được quan tâm, chú trọng./.